

SỰ HÌNH THÀNH, PHÁT TRIỂN VÀ VAI TRÒ CỦA TẦNG LỚP TRUNG LƯU Ở TRUNG QUỐC

ĐỖ HỮU HUNG *

Sự hình thành và phát triển của tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc là thành quả của công cuộc cải cách và mở cửa, đồng thời có ý nghĩa quan trọng đối với sự ổn định và phát triển kinh tế - xã hội của nền kinh tế lớn thứ hai trên thế giới này. Hiện nay, có nhiều quan điểm khác nhau về khái niệm cũng như tiêu chí đánh giá tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc. Để có cái nhìn bao quát, toàn diện hơn về “nhóm người có thu nhập trung bình” ở Trung Quốc, xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc một số quan điểm, cách nhìn của giới học giả Trung Quốc xung quanh vấn đề này.

Sự hình thành và phát triển tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc

Năm 1978, Đảng Cộng sản Trung Quốc đề ra đường lối cải cách và mở cửa với việc chuyển đổi thể chế kinh tế kế hoạch hóa tập trung sang kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa; đồng thời mở cửa với bên ngoài để thu hút đầu tư và trao đổi hàng hóa, nhằm khắc phục những hạn chế, yếu kém tồn tại trong thời gian dài trước đó, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống của người dân. Cải cách và mở cửa là “làm cho một số địa phương, một bộ phận người giàu lên trước, để kéo theo và thúc đẩy các địa phương khác, những nhóm người khác từng bước đạt đến sự giàu có chung”⁽¹⁾; đồng thời, đề ra mục tiêu “xây dựng xã hội khá giả”, tức là “còn chưa tới mức giàu có, nhưng cuộc sống khá khá, dễ chịu,... các vấn đề tồn tại trong xã hội được giải quyết một cách tương đối thuận lợi”⁽²⁾.

Có thể thấy, những thành quả của cải cách và mở cửa đã trực tiếp đưa tới sự hình thành và gia tăng nhanh chóng của bộ phận người có thu nhập trung bình ở Trung Quốc. Và chính bộ phận này cũng góp phần rất quan trọng trong duy trì phát triển kinh tế, ổn định xã hội. Sự gia tăng số lượng người có thu nhập trung bình, mở rộng quy mô tầng lớp trung lưu là tiêu chí đánh giá nền tảng và sự bền vững của xã hội và đất nước. Nhiều học giả Trung Quốc nhận định, tầng lớp trung lưu ở nước này chính là kết quả của việc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa và xây dựng xã hội khá giả, khái niệm “trung

* ThS. Báo Nhân Dân

(1) Đặng Tiểu Bình: “Để cho một bộ phận người giàu lên trước”. <http://cpc.people.com.cn/GB/34136/2569304.html>

(2) Trương Ái Như: “Từ khá giả” đến “khá giả toàn diện” - Sự hình thành và phát triển lý luận Đặng Tiểu Bình về xã hội khá giả, <http://cpc.people.com.cn/n/2014/0714/c69113-25279758.html>, ngày 14-7-2014

lưu” hay thu nhập trung bình, có ý nghĩa khá giống với “tiểu khang” hay khá giả ở Trung Quốc. Theo đó, bối cảnh hình thành của tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc không hoàn toàn giống ở các nước phương Tây: điểm chung là sự thay đổi trong cơ cấu sản xuất công nghiệp, cơ cấu ngành, nghề và sự phát triển của giáo dục trong quá trình công nghiệp hóa; còn điểm khác biệt chủ yếu thể hiện ở sự hình thành của tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc phụ thuộc nhiều hơn vào sự điều chỉnh lại mối quan hệ giữa nhà nước và xã hội sau chuyển đổi thể chế kinh tế, cũng như sự biến động về cơ cấu ngành, nghề và thị trường lao động do toàn cầu hóa đem lại⁽³⁾.

Theo GS. Chu Hiểu Hồng, nhà nghiên cứu hàng đầu về xã hội học ở Trung Quốc, ba sự thay đổi sau năm 1978 ở Trung Quốc đã trực tiếp đưa tới sự ra đời của tầng lớp trung lưu: *Một là*, chuyển đổi từ đường lối cơ bản “lấy đấu tranh giai cấp làm trung tâm” sang “lấy xây dựng kinh tế làm trung tâm”, kéo theo sự thay đổi trong đời sống xã hội, nhất là sự phân hóa nghề nghiệp, khiến cho việc phân tầng xã hội ở Trung Quốc chuyển từ tiêu chí giai cấp sang tiêu chí nghề nghiệp. *Hai là*, kinh tế liên tục tăng trưởng ổn định theo sự điều chỉnh cơ cấu, mở rộng quy mô ngành dịch vụ, nâng cao mức độ thị trường hóa và đẩy nhanh đô thị hóa, nhất là việc phát triển kinh tế tư nhân và bảo vệ tài sản tư hữu của công dân. *Ba là*, sự đa dạng về văn hóa và chuyển đổi sang giáo dục đại chúng. Đây là điều kiện xã hội quan trọng để phát triển ngành, nghề cho tầng lớp trung lưu⁽⁴⁾.

Nhiều năm nay, giới nghiên cứu ở Trung Quốc dành nhiều quan tâm nghiên cứu vấn đề tầng lớp trung lưu, song chưa có sự thống

nhất về khái niệm (tầng lớp trung lưu, giai cấp trung lưu, tầng lớp trung gian hay nhóm người thu nhập trung bình...), nội hàm của khái niệm cũng như thống kê chính xác quy mô và số lượng. Về khái niệm cũng như tiêu chí đánh giá tầng lớp trung lưu, trong xã hội Trung Quốc có nhiều quan điểm khác nhau. Nhà nước Trung Quốc hiện nay mới chỉ tiếp cận ở khái niệm “nhóm người có thu nhập trung bình”, tức là nhấn mạnh tới yếu tố kinh tế, thu nhập và gắn với mục tiêu giảm nghèo, xây dựng xã hội khá giả. Còn trong giới nghiên cứu ở Trung Quốc chủ yếu cho rằng, *yếu tố thu nhập* đóng vai trò quan trọng nhưng ngoài ra, cũng cần xem xét đến *yếu tố nghề nghiệp* và *trình độ văn hóa* trong xác định tầng lớp trung lưu. Cũng có những học giả như Lô Hán Long (Viện Khoa học xã hội Thượng Hải) nhận định, ngoài yếu tố có thể “lượng hóa” được, như thu nhập, nghề nghiệp và trình độ giáo dục, thì việc “tự thừa nhận về giá trị” cũng rất quan trọng trong việc phân định những người nào trong xã hội thuộc tầng lớp trung lưu⁽⁵⁾. Các học giả cũng phân chia tầng lớp trung lưu thành hai nhóm cũ và mới: *trung lưu cũ* tức là những chủ doanh nghiệp nhỏ, những người sản xuất, kinh doanh nhỏ lẻ; *trung lưu mới* là những người làm quản lý, chuyên môn kỹ thuật, nhân viên phục vụ trong cơ quan nhà nước hoặc doanh nghiệp, chủ yếu là lao động trí óc⁽⁶⁾.

(3) Chu Bàn: “Nghiên cứu về tầng lớp trung lưu Trung Quốc”, *Tạp chí Bình luận xã hội học*, số 1, tháng 1-2017, tr. 12

(4) Chu Hiểu Hồng: “Tầng lớp trung lưu và cải cách mở cửa của xã hội Trung Quốc”, <http://www.sssa.org.cn/yzhy/665156.htm>, ngày 1-8-2008

(5) Xem: https://www.sohu.com/a/158627126_260616

(6) Xem trang sau

Về quy mô tầng lớp trung lưu, Hội nghị Kinh tế Trung ương Trung Quốc, tổ chức cuối năm 2017, nhận định: “Sự hài lòng và hạnh phúc của người dân đã tăng lên rõ rệt, cuộc chiến chống đói nghèo đạt được những tiến triển có tính quyết định, mức độ công bằng trong tiếp cận các dịch vụ công cơ bản không ngừng nâng cao, từ đó hình thành nhóm người có thu nhập trung bình có số lượng đông nhất thế giới”⁽⁷⁾. Cùng với quá trình phát triển kinh tế - xã hội cũng như nâng cao thu nhập và mức sống của người dân từ sau cải cách và mở cửa, đã hình thành nhóm người có thu nhập trung bình ở Trung Quốc với số lượng ngày càng đông đảo, với nghề nghiệp và thu nhập ổn định, có trình độ học vấn và địa vị xã hội nhất định, có lối sống và thói quen tiêu dùng hiện đại. Theo thống kê của Cục Thống kê nhà nước Trung Quốc, thu nhập bình quân của người dân nước này đã tăng 23,8 lần trong 40 năm (1978 - 2018), bình quân mỗi năm tăng 8,5%, từ 171 nhân dân tệ (tương đương 24,4 USD) năm 1978 lên tới 30.733 nhân dân tệ (tương đương 4.390,4 USD) tính đến hết năm 2019⁽⁸⁾. Đầu năm 2018, cơ quan thống kê Trung Quốc công bố số lượng người có thu nhập trung bình dựa trên tiêu chuẩn về thu nhập trung bình của Ngân hàng Thế giới (thu nhập bình quân từ 25.000 đến 250.000 nhân dân tệ, tương đương 3.571 đến 35.714 USD/năm). Theo đó, Trung Quốc có 300 triệu người có thu nhập trung bình, chiếm 30% của thế giới, hình thành nên “nhóm người có thu nhập trung bình đông nhất thế giới”⁽⁹⁾. Đến năm 2019, số lượng người có thu nhập trung bình ở Trung Quốc đã vượt qua con số 400 triệu người⁽¹⁰⁾.

Về phân bố, tầng lớp trung lưu chủ yếu tập trung ở khu vực thành thị, nhất là ở các thành phố lớn, như Bắc Kinh, Thượng Hải, Quảng Châu. Hiện tỷ lệ trung lưu chiếm khoảng hơn 60% ở khu vực thành thị, khoảng 30% nếu tính ở phạm vi cả nước⁽¹¹⁾.

Đánh giá vai trò và xu thế phát triển tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc

Kinh tế - xã hội phát triển thúc đẩy hình thành tầng lớp trung lưu, song chính bộ phận này cũng góp phần quan trọng trong đưa cải cách và mở cửa đi vào chiều sâu, duy trì phát triển kinh tế, ổn định xã hội. Sự gia tăng số lượng người có thu nhập trung bình, mở rộng quy mô tầng lớp trung lưu là một trong những tiêu chí đánh giá nền tảng và sự bền vững của xã hội và đất nước. Nhận định về vai trò của tầng lớp trung lưu, các nhà nghiên cứu Trung Quốc chủ yếu tiếp cận ở mấy khía cạnh sau:

Một là, góp phần bảo đảm sự ổn định của xã hội. Tầng lớp trung lưu được coi là lực lượng quan trọng trong bảo đảm sự ổn định và phát triển lâu dài của Trung Quốc. Lý giải cho điều này, GS. Tiêu Ngạn Thành (Đại học

(6) Chu Bán: “Nghiên cứu về tầng lớp trung lưu Trung Quốc”, *Tlđđ*, tr 13

(7) Xem: http://www.xinhuanet.com/fortune/2017-12/20/c_1122141989.htm

(8) Cục Thống kê nhà nước Trung Quốc: “Thu nhập bình quân đầu người tăng trưởng 8,5%/năm trong 40 năm cải cách và mở cửa”, http://www.ce.cn/xwzx/gnsz/gdxw/201808/31/t20180831_30173619.shtml

(9) Xem: http://www.xinhuanet.com/fortune/2018-01/09/c_1122229092.htm

(10) Xem: <http://www.chinanews.com/cj/2019/01-21/8734812.shtml>

(11) Chu Bán: “Nghiên cứu về tầng lớp trung lưu Trung Quốc”, *Tlđđ*, tr. 13 - 14

Tài chính Tây Nam, Trung Quốc) nhận định, tầng lớp trung lưu là người hưởng lợi trực tiếp từ cải cách và mở cửa, có liên hệ mật thiết với các chính sách của Đảng và Nhà nước. Mối quan hệ về kinh tế này khiến khả năng nảy sinh mâu thuẫn giữa lớp người này với thể chế chính trị và xã hội hiện tại là rất nhỏ. Hơn nữa, phần lớn nhóm người thuộc tầng lớp trung lưu đều thỏa mãn với nghề nghiệp và thu nhập của mình, cho rằng có thể phấn đấu nhằm đạt tới địa vị xã hội và thu nhập kinh tế. Vì thế, họ hy vọng xã hội không ngừng tiến bộ trong một trật tự xã hội ổn định⁽¹²⁾. Còn theo GS. Lý Cường (Đại học Thanh Hoa), tầng lớp trung lưu là *tầng đệm* giữa tầng trên và tầng dưới của xã hội, có tác dụng lớn trong việc hòa hoãn các mâu thuẫn xã hội, giảm thiểu khả năng xảy ra xung đột xã hội⁽¹³⁾.

Hai là, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, góp phần đưa công cuộc cải cách và mở cửa đi vào chiều sâu. Theo một báo cáo về tầng lớp trung lưu của Quỹ Nghiên cứu phát triển Trung Quốc, sự trưởng thành của tầng lớp trung lưu đang thúc đẩy sự đổi mới kinh tế và chuyển đổi xã hội, trở thành động lực tăng trưởng bền vững của nền kinh tế Trung Quốc. Theo đó, nếu như năm 2012, tiêu dùng của tầng lớp trung lưu ở thành thị chiếm khoảng 20% tổng chi tiêu của người dân, thì đến năm 2020, con số này có thể lên tới 69%⁽¹⁴⁾. Là động lực chủ yếu thúc đẩy tiêu dùng, tầng lớp trung lưu đã và đang góp phần đẩy nhanh tốc độ tăng trưởng của các thành phố vừa và nhỏ ở sâu trong nội địa Trung Quốc.

Ba là, tầng lớp trung lưu là động lực chủ yếu thúc đẩy tiêu dùng. Có thể thấy, tầng lớp trung lưu đã nhanh chóng trở thành lực lượng

tiêu dùng chủ yếu ở Trung Quốc. Với hành vi tiêu dùng thông minh, chấp nhận chi tiêu nhiều hơn cho nâng cao chất lượng sống, họ sẽ dần dắt xu hướng tiêu dùng tương lai ở Trung Quốc, nhất là các mặt hàng cao cấp, các loại dịch vụ văn hóa và giải trí. Bộ phận lớn nhất trong tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc là những người sinh ra vào thập niên 80 của thế kỷ trước, khi mà nền kinh tế của nước này bắt đầu phát triển mạnh. Đặc biệt, họ đều là con một nên có sự tự tin và độc lập về tư tưởng, sẵn sàng thử nghiệm cái mới, theo đuổi đẳng cấp và địa vị... Theo nhận định của GS. Tiêu Ngạn Thành, tầng lớp trung lưu đã trở thành lực lượng chủ đạo trong phát triển tín dụng tiêu dùng ở Trung Quốc, góp phần đẩy mạnh các hình thức tiêu dùng hiện đại, như mua sắm trả góp,... có vai trò quan trọng trong thúc đẩy tăng trưởng các ngành, nghề.

Bốn là, tầng lớp trung lưu gắn liền với quá trình đô thị hóa và công cuộc giảm nghèo ở Trung Quốc. Theo báo cáo của Quỹ Nghiên cứu phát triển Trung Quốc, đô thị hóa ở Trung Quốc đang diễn ra mạnh mẽ theo xu hướng chuyển dịch từ các thành phố lớn loại 1, như Bắc Kinh, Thượng Hải, Quảng Châu, Thâm Quyển sang các thành phố loại 2, 3 và 4 ở sâu trong nội địa, cùng với đó, tỷ lệ người có thu nhập trung bình ở các đô thị nhỏ này

(12) Tiêu Ngạn Thành: “Vai trò tầng lớp trung lưu với sự phát triển xã hội Trung Quốc”, *Tạp chí Kinh tế và mô*, ngày 24-5-2013, tr. 209

(13) Lý Cường: “Bàn về lý luận và hiện trạng tầng lớp trung lưu Trung Quốc”, *Tạp chí xã hội*, số 239, ngày 6-6-2015, tr. 31

(14) “Báo cáo tầng lớp trung lưu Trung Quốc trong mười năm tới”, <https://cdrf.org.cn/jjh/pdf/179.pdf>, ngày 8-5-2014

dự báo sẽ tăng từ 13% năm 2012 lên 39% năm 2022⁽¹⁵⁾. Có thể thấy, những người có thu nhập trung bình chính là kết quả của quá trình đô thị hóa và công cuộc giảm nghèo nhằm hướng tới xây dựng xã hội khá giả, trong đó có một số lượng lớn nông dân đã trở thành “thị dân”, từ nghèo đói trở nên khá giả. Sự gia tăng số lượng người thuộc tầng lớp trung lưu cũng đồng nghĩa với việc có thêm nhiều người thoát khỏi đói nghèo và Trung Quốc tiến gần hơn mục tiêu xây dựng toàn diện xã hội khá giả. Theo thống kê của cơ quan chức năng Trung Quốc, nước này mới có 400 triệu người có thu nhập trung bình trong tổng dân số 1,4 tỷ người, đạt tỷ lệ gần 30%. Nếu so với cấu trúc xã hội lý tưởng với tỷ lệ người có thu nhập trung bình trên 60%, thường được gọi là cấu trúc xã hội “hình quả ô liu”, thì Trung Quốc vẫn còn một khoảng cách khá lớn. Vì vậy, Trung Quốc đã xác định “mở rộng nhóm người có thu nhập trung bình có ý nghĩa quan trọng đối với việc hình thành thị trường trong nước lớn mạnh, thúc đẩy kinh tế phát triển chất lượng cao, duy trì ổn định và hài hòa xã hội. Việc mở rộng nhóm người có thu nhập trung bình là một nhiệm vụ lâu dài, cần phải kiên trì lấy xây dựng kinh tế làm trung tâm, giải quyết tốt các vấn đề lớn, như chất lượng và hiệu quả tăng trưởng, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, phát huy vai trò của doanh nhân, hỗ trợ phát triển doanh nghiệp vừa và nhỏ, xây dựng đội ngũ người lao động có kỹ năng. Tăng thu nhập cho người thu nhập thấp, mở rộng nhóm người có thu nhập trung bình, điều tiết thu nhập quá cao, hình thành nên bộ cục phân phối thu nhập hình quả ô liu”⁽¹⁶⁾.

Năm là, góp phần duy trì ổn định xã hội, bởi mối quan hệ và sự tương tác giữa tầng lớp trung lưu với chính quyền luôn trong trạng thái tốt đẹp, vì họ có được lợi ích vật chất và địa vị xã hội từ mối quan hệ này. Chính bởi vậy, người ta thường liên hệ giữa sự gia tăng quy mô tầng lớp trung lưu với mục tiêu xây dựng toàn diện xã hội khá giả ở Trung Quốc: Từ giải quyết vấn đề ấm no cho người dân, đến thực hiện khá giả tổng thể và phấn đấu xây dựng xã hội khá giả toàn diện, với việc nâng cao toàn diện trình độ kinh tế, đời sống vật chất, trình độ dân trí, đời sống tinh thần và môi trường sống. Ngoài yếu tố ổn định xã hội, tầng lớp trung lưu cũng là nhân tố tích cực trong các trào lưu tiến bộ xã hội, nhiệt tình tham gia các hoạt động tình nguyện, các phong trào xã hội và cộng đồng, có ý thức bảo vệ môi trường, nỗ lực cải cách các lĩnh vực giáo dục, y tế, văn hóa nhằm hướng tới xã hội tốt đẹp hơn.

Nhận định về triển vọng phát triển tầng lớp trung lưu, giới nghiên cứu cho rằng, còn nhiều dư địa cho việc mở rộng nhóm người có thu nhập trung bình, song cùng với việc nền kinh tế chuyển từ phát triển nhanh sang “phát triển chất lượng cao”, Trung Quốc cũng phải có những điều chỉnh chính sách tương ứng, để duy trì đà tăng trưởng cũng như chất lượng của tầng lớp trung lưu. Theo nhận định của ông Tô Hải Nam, chuyên gia Viện Nghiên cứu lao động và tiền lương Trung Quốc, nếu kinh tế nước này duy trì

(15) “Báo cáo tầng lớp trung lưu Trung Quốc trong mười năm tới”, *Tlđđ*

(16) Lưu Hạc: “Kiên trì và hoàn thiện chế độ kinh tế cơ bản xã hội chủ nghĩa” (đi sâu học tập quán triệt tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 khóa XIX của Đảng Cộng sản Trung Quốc), *Nhân Dân nhật báo*, ngày 22-11-2019

được đà tăng trưởng ổn định, nâng cao chất lượng phát triển, đồng thời chính phủ đi sâu cải cách chế độ phân phối thu nhập, hoàn thiện chính sách về thuế cũng như hệ thống an sinh xã hội, việc làm và khởi nghiệp, thì quy mô người có thu nhập trung bình ở Trung Quốc có thể đạt 600 triệu người, tương đương 40% dân số vào năm 2030; đạt trên 900 triệu người, tương đương trên 60% dân số vào năm 2050⁽¹⁷⁾.

Tuy nhiên, sự phát triển tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc đang gặp phải những khó khăn và trở ngại khá lớn, khi nền kinh tế tăng trưởng chậm lại do chịu tác động mạnh mẽ của cuộc chiến thương mại với Mỹ, sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế trong nước. Tổng sản phẩm quốc nội (GDP) năm 2019 chỉ tăng trưởng 6,1%, mức thấp nhất trong vòng 30 năm trở lại đây. Đặc biệt, việc đại dịch COVID-19 xuất hiện vào cuối năm 2019 và bùng nổ trong quý I-2020 đã làm cho nền kinh tế Trung Quốc chịu thiệt hại nặng nề, nhiều thành phố như Vũ Hán bị tê liệt trong thời gian dài. GDP trong quý I-2020 của Trung Quốc tăng trưởng âm 6,8%, dự báo cả năm 2020 tăng trưởng không quá 3%. Hiện nay, Trung Quốc đã không chế hiệu quả sự lây lan của dịch bệnh, song tác động lâu dài của nó đến nền kinh tế nói chung, tầng lớp trung lưu nói riêng là không nhỏ.

Một vấn đề được quan tâm trong phát triển tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc là “bẫy thu nhập trung bình”, tức là khi bước vào tầng lớp trung lưu, thì động lực và hy vọng tích lũy của cải cũng giảm đi, không tiến bộ, thậm chí còn biến thành “thu nhập thấp”; hoặc là khi gặp các biến cố lớn xảy ra như tai nạn, bệnh tật,... nhiều người đã từ thành phần trung lưu

roi xuống thành phần có thu nhập thấp. Để giải quyết những vấn đề này, ngoài nhiệm vụ trung tâm là phát triển kinh tế, Nhà nước Trung Quốc đang tiếp tục hoàn thiện hệ thống an sinh xã hội, để tăng cường khả năng chống chịu rủi ro của tầng lớp trung lưu; thúc đẩy cải cách thuế, cũng như hoàn thiện chính sách tái phân phối thu nhập, nhằm nâng cao toàn diện thu nhập của nhóm người thuộc tầng lớp trung lưu và nhóm người có thu nhập thấp. Đồng thời thúc đẩy mạnh mẽ phát triển giáo dục và đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cũng như sự dịch chuyển tầng lớp xã hội, để càng nhiều người có thể gia nhập đội ngũ trung lưu⁽¹⁸⁾.

Tóm lại, sự hình thành và phát triển của tầng lớp trung lưu ở Trung Quốc, gắn liền với quá trình chuyển đổi mô hình kinh tế sau cải cách và mở cửa. Kinh tế - xã hội phát triển kéo theo sự ra đời của nhóm người có thu nhập trung bình và chính tầng lớp này lại bảo đảm sự ổn định và bền vững trong phát triển của đất nước. Sự tiếp tục mở rộng về quy mô và tầm ảnh hưởng của tầng lớp này là điều tất yếu, song trước những khó khăn trước mắt cũng như những trở ngại chưa thể dự báo trong tương lai, việc tính toán kỹ lưỡng cách thức duy trì đà phát triển của tầng lớp được coi là “chất xúc tác giữ ổn định xã hội” này sẽ tác động trực tiếp đến việc hiện thực hóa những mục tiêu Trung Quốc đề ra, như xây dựng toàn diện xã hội khá giả vào năm 2021, hay xây dựng “cường quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa” vào giữa thế kỷ này. □

(17) Xem: <http://www.chinanews.com/gn/2018/04-17/8492543.shtml>

(18) Phó Chân: “Phân tích ảnh hưởng của tầng lớp trung lưu trong vượt bẫy thu nhập trung bình”, *Đại học Tây Bắc* (Trung Quốc), 2019